

vermenshelijken, waarvan de schoonheid anders altijd kil zou blijven. En ziedaar de reden van bestaan der sculptuur. Zelfs geïsoleerd moet zij dat constructieve karakter handhaven. Losgemaakt van den architectonischen geest, die er het fond van is, en die zij bekleedt en van leven doordrenkt, verwelkt de beeldhouwkunst; zij verliest haar zin en verlaagt zich tot den rang van opgezette dieren. Met triestheid aanschouwt men voor zekere nochtans definitieve bouwsels op de tentoonstelling dat rijtje van naaktfiguren, dat zich daar komiek uitstalt in houdingen van academische modellen, of met de voeten in het water badend, zonder eenig onderling verband, eenige zichtbare of geestelijke betrekking tot de architectuur, waarvoor zij nochtans zouden willen zijn bestemd. Welk een naargeestig sentiment maakt zich los van al die gestolde bewegingen, waarop nooit meer een andere beweging volgen zal. En men betrapt er zich op te hopen, dat op een goeden dag al die figuren, vermoeid van hun eindelooze pose, hun plaatsen zullen verlaten en er vandoor zullen gaan. Welk een gansch andere sensatie ondervindt men bij het beschouwen van de rijen dierfiguren voor sommige egyptische of chineesche tempels! Welk een eenheid verbindt hen onderling en met de architectuur! Welk een gevoel van eeuwigheid ontstijgt hier zoowel aan het ensemble als aan ieder détail.

Ja, dat gevoel van eeuwigheid is het, 't welk er zich zoo machtig uit losmaakt, wat het merkteeken moet zijn van ieder waarachtig kunstwerk. De sensatie dat dit niet anders zou kunnen zijn dan het is, dat geen enkele andere stand mogelijk is en dat alles ineenstorten zou als men slechts een enkele lijn zou wijzigen. Ontbreekt deze scherpe sensatie bij het beschouwen van een werk, dan komt het doordat het is mislukt, doordat het geen kunstwerk is, maar niets dan een houding, armoedig, die zich wringt en zich verveelt. Kunst, dat is de eeuwigheid, in haar geheel zoowel als in haar elementen. Een overweldigende meerderheid nu onder de beeldhouwwerken ter tentoonstelling geeft geen enkele sensatie van eeuwigheid. Geen enkele constructie, geen enkele architectonische geest valt er dan aan te onderkennen. De groote problemen der beeldhouwkunst schijnen hier dikwijls zelfs niet aangeraakt. Dat de sculptuur een domein apart is, 't welk zijn eigen leven heeft, zijn wetten en zijn vreugden, dat alles heeft men blijkbaar dikwijls zelfs niet vermoed. Deze beelden, het zijn, helaas, meerendeels slechts copieën van figuren versteend in houdingen vol verveling.

Ondanks dit alles, uit een oogpunt van loutere sculptuur is deze tentoonstelling er verre van geheel verwerpelijk te zijn. Ware het slechts in die enkele gevallen waar men niet alleen de echte beeldhouwkunst terugvindt maar waar tevens haar toepassing den goeden weg op gaat. En vervolgens, ten slotte en boven alles, is deze expositie merkwaardig om het probleem dat niet werd opgelost, 't is waar, maar dan toch gesteld en aangevat, door de ontmoeting, vol enthousiasme en élan, der drie kunsten die zoo langen tijd